

Evropská rada
předseda

PROJEV
EUCO 246/14
PRESSE 578
PR PCE 215
Řím, 7. listopadu 2014

Herman Van Rompuy
předseda Evropské rady
„Ohlédnutí zpět, pohled vpřed“
Projev na konferenci „Dove va l'Europa“ – „Stav Unie“
(Accademia dei Lincei)

Je mi velkým potěšením, že mohu vystoupit na této konferenci, která se koná zde v Římě, v paláci Corsini, v místě, kde se setkává věda a umění..., a navíc před tak významným publikem. V průběhu uplynulých pěti let jsem Řím navštívil mnohokrát a zúčastnil jsem se mnoha důležitých zasedání – v sídle vlády v paláci Chigi, v rezidenci prezidenta v paláci Quirinale... Jsem však rád, že dnes mohu hovořit na tomto veřejném fóru.

Evropská unie prochází obdobím politické obměny. Vstupuje do dalšího pětiletého cyklu – tento týden zahájila činnost nová Evropská komise, 1. prosince se ujme funkce nový předseda Evropské rady a můj nástupce Donald Tusk. A samozřejmě nesmíme zapomenout na italské předsednictví Rady ministrů!

Rok 2014 je navíc rokem výročí – připomínáme si sto let od začátku první světové války, za dva dny uplyne 25 let od pádu Berlínské zdi..., což byla událost zásadního významu nejen pro Německo, ale pro celou Evropu. Nastal tedy vhodný okamžik k tomu, abychom se ohlédlí zpět a současně se podívali i vpřed, do budoucnosti.

Vzhledem k tématu našeho setkání, kterým je stav Unie – „*Lo Stato dell'Unione*“ – , svůj příspěvek pojmu relativně obecně. Své úvahy rozdělím na tři části.

Zprvé bych rád řekl několik vět k hospodářské krizi a současnému stavu ekonomiky;

zadruhé se chci podělit o praktické poznatky z institucionálního prostředí, které se týkají výkonu funkce předsedy Evropské rady a rovněž úlohy, již tento orgán hraje v zahraniční politice;

a zatřetí bych se chtěl šířeji zamyslet nad tím, jak dnes lidé Evropu vnímají a co může Unie udělat pro to, aby jim poskytla ještě lepší podmínky k životu a větší ochranu.

Hospodářská a finanční krize – nevyhnutelné východisko všech úvah o tom, co je za námi, i o tom, co nás čeká. Příštích pět let bude nutně ovlivněno obdobím, kterým jsme prošli. Evropa se změnila. Máme za sebou těžké, někdy až bolestivé roky. Solidarita mezi našimi zeměmi byla podrobena zatěžkávací zkoušce. Zvládli jsme ji.

Nejdůležitější poučení, které z krize v eurozóně vyplynulo, je, že jsme si plně uvědomili naši vzájemnou závislost. Dění v jedné z našich zemí může zasáhnout všechny ostatní. Vývoj v zemi s 10 miliony obyvatel (jako je Řecko) má dopad na měnovou unii, ve které žije 350 milionů lidí, a dokonce i na světovou ekonomiku. Vlády si tuto skutečnost uvědomily, i když jim to nějakou dobu trvalo. A k tomuto poznání dospěla i široká veřejnost – ta potřebovala ještě o něco více času, což je naprosto přirozené. Překonali jsme problémy ohrožující samotnou existenci eurozóny; v této bitvě, vedené mimo jiné proti nejruznějším prorokům a spekulantům, jsme zvítězili.

Dalším důležitým poznatkem, který jsme si z krize odnesli, je, že ke zvládnutí zmíněné vzájemné závislosti jsme potřebovali a stále potřebujeme „více Evropy“ (zejména pak v eurozóně). Musíme posilovat hospodářskou a měnovou unii.

Mnohé z toho, co jsme v uplynulých letech vykonali, směřovalo právě k tomuto posílení a můžeme s určitostí říci, že struktura HMU je dnes robustnější než před pěti lety. Zlepšil se rozpočtový a makroekonomický dohled, byly vytvořeny záchranné fondy a tento týden rovněž začal fungovat mechanismus umožňující Evropské centrální bance vykonávat dohled na všemi bankami v eurozóně. Jedná se o první krok na cestě k bankovní unii, která je pravděpodobně nejvýraznějším počínem evropské integrace od zavedení eura.

Je však před námi ještě mnoho práce, zejména pokud jde o koordinaci v hospodářské oblasti. Nelze mít společnou měnu a devatenáct různých hospodářských politik. Je nutné zajistit alespoň minimální úroveň konvergence.

Stav v této oblasti je pro mě důvodem k určité osobní nespokojenosti. V koordinaci hospodářských politik bych totiž býval chtěl pokročit mnohem dále, než se nám v průběhu mého funkčního období podařilo. Předložil jsem návrh, který nezískal dostatečnou podporu. Je však nutné dodat, že sice můžeme ignorovat řešení, ale nikoliv problém samotný.

Nejsem proto překvapen, že tato otázka bude znovu předmětem jednání, a to již v prosinci, na prvním zasedání Evropské rady vedeném mým nástupcem. Bylo o tom rozhodnuto před dvěma týdny, na posledním eurosummitu, kterému jsem předsedal.

Debaty o stavu ekonomiky se dnes již samozřejmě posunuly na jinou úroveň. Diskutuje se o růstu, reformách a o způsobech, jak dosáhnout správné rovnováhy uvnitř jednotlivých zemí i mezi nimi navzájem. Hospodářská krize trvá déle, než jsme očekávali nebo doufali poté, co se na podzim roku 2012 podařilo obnovit finanční stabilitu v eurozóně. Proč tomu tak je?

Za slabým růstem stojí zejména slabý potenciál strukturálního růstu, který v současnosti činí přibližně 0,5 %. Toto číslo je výsledkem vysoké míry nezaměstnanosti a příliš nízké úrovně investic. Růst totiž není nic jiného než funkce nárůstu odpracovaných hodin a produktivity. Nedostatek pracovních míst a investic má negativní vliv na obě zmíněné složky. „Cyklický“ návrat růstu je proto velmi záhy zpomalen strukturálními omezeními.

K uvedeným skutečnostem je třeba přičíst i negativní vnější vlivy. Nestabilní geopolitická situace má dopad na důvěru v Evropě a hospodářské výsledky zemí skupiny BRIC – Rusko a Brazílie vykazovaly slabý růst, růst Číny zaostal za očekáváním – se nepříznivě odrazily na celkovém vývozu, a tedy i na růstu některých z našich zemí, který je založen na vývozu.

Příčiny slabého hospodářského růstu bychom neměli hledat v měnové politice, která je nastavena příznivě. A neměli bychom je hledat ani v politice rozpočtové, protože čistý vliv rozpočtů na růst byl v tomto roce neutrální. V průběhu uplynulých let Evropa prokázala v rozpočtové oblasti značnou míru flexibility tím, že spíše než na nominální číselné údaje o schodech kladla důraz na strukturální schodek. Svědčí o tom lhůty, které byly v roce 2013 poskytnuty některým zemím k tomu, aby splnily kritérium 3% stropu stanovené Maastrichtskou smlouvou.

Nyní se musíme soustředit na strukturální reformy. Je jich zapotřebí ve všech zemích (Německo nevyjímaje). Svět se neustále mění a nikdo si nemůže dovolit jen těžit z včerejšího úsilí nebo usnout na dnes získaných vavřínech.

Nejvyšší prioritou je zlepšit fungování trhů práce. Je třeba bojovat proti dualitě mezi insidery a outsidersy, mezi těmi, kteří mají řádnou pracovní smlouvu a těmi, kteří mají velmi nejisté nebo žádné zaměstnání – často jsou to ženy, mladí lidé, přistěhovalci... V mnoha zemích je právě tato dualita hlavním faktorem, který stojí za prudkým nárůstem nezaměstnanosti v době krize.

Další zásadní strukturální reformy se týkají jednotného trhu (oblíbené téma senátora Montiho...) a rovněž energetické unie, digitálního trhu a samozřejmě i oblasti výzkumu a inovací.

Před dvěma týdny, na posledním zasedání Evropské rady, kterému jsem předsedal, uvítali vedoucí představitelé záměr Evropské komise stimulovat v průběhu příštích tří let nové investice ve výši až 300 miliard eur. Pokud jde o reformy a investice, členské státy nesou velkou odpovědnost. A nezapomínejme, že v řeči ekonomů stimulovat investice znamená přijímat opatření na straně poptávky i na straně nabídky!

Současná ekonomická situace je složitá, protože vykazujeme nejen příliš nízkou míru růstu, ale i mimořádně nízkou míru inflace, přičemž v zemích eurozóny to platí ještě více než v ostatních členských státech. Tyto skutečnosti mají negativní dopad na zadlužení veřejného i soukromého sektoru (obě jsou příliš vysoká), a tedy i na investice.

Proto, jak jsem před několika dny prohlásil v Evropském parlamentu, musíme mobilizovat prostředky a nesmí nám v tom bránit žádná tabu, obavy, obsese a ideologie, musíme vytvořit správný mix krátkodobých a dlouhodobých cílů a respektovat zásady, na nichž je hospodářská a měnová unie založena. Celý náš socioekonomický systém je založen na růstu a zaměstnanosti. Všichni jsme si toho velmi dobře vědomi.

Dovolte mi ještě jednu strategickou poznámku. Pokud nebudeme schopni v nadcházejících letech lidem přinést hmatatelné výsledky v oblasti růstu a zaměstnanosti...pokud nebudeme moci ukázat, že všechno to odříkání a úsilí nese ovoce, pak to evropským projektem otřese v základech.

„Protievropské“ výsledky květnových voleb do Evropského parlamentu nebrání orgánům Unie v každodenním fungování. Avšak bez vyhlídek a naděje na lepší životní podmínky mohou příští evropské volby i volby do vnitrostátních orgánů skončit katastrofou. Ve hře je opravdu mnoho. A je třeba si to neustále připomínat. Nadcházejících pět let bude stejně klíčových jako pět let, které jsou za námi.

Všiml jsem si, že v publiku je řada vynikajících právníků – odborníků z praxe i vysokoškolských profesorů – jako je Giuliano Amato (*il Dottor Sottile*) a Joseph Weiler, se kterými jsem měl možnost se před časem setkat...Proto si myslím, že by mohlo být zajímavé se s Vámi podělit o několik institucionálních úvah týkajících se zkušeností získaných během výkonu mé funkce i o to, jak jsem ji sám utvářel.

Pro mě stejně jako pro ostatní to byla funkce zcela nová. Zvolen jsem byl 19. listopadu 2009. A nikdy na ten den nezapomenu. Připravil jsem si prohlášení pro tisk, ve kterém jsem nastínil svou koncepci. Není od věci si toto prohlášení nyní připomenout. Nestává se tak často, že se můžeme vrátit ke svým starým proslovům, aniž bychom se červenali. Tehdy jsem řekl: *„Každá země by měla z jednání odcházet jako vítěz. (...) Jakožto předseda Evropské rady budu všem pozorně naslouchat a budu dbát na to, aby naše jednání přinesla výsledky pro všechny.“* A dále: *„Hodně se diskutovalo o tom, jaký by měl budoucí předseda Evropské rady být, ale možná je jenom jedna cesta – cesta dialogu, jednoty a činů.“*

Právníci v publiku vědí, že Smlouva o EU věnuje úloze a úkolům Evropské rady a jejího předsedy jen pár řádků. Tento orgán nemá legislativní pravomoc a neúčastní se přijímání exekutivních rozhodnutí. Evropská rada je především orgánem politickým a jejím úkolem je určovat hlavní směr. Smlouva konkrétně stanoví, že *„dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj“* a *„vymezuje její obecné politické směry a priority“*.

Úkolem Evropské rady není věnovat se každodenním úkolům – to ostatně v rámci osvědčené „metody Společenství“ dělají mnohem lépe další orgány EU – , ale spíše začít konat v okamžiku, kdy vyvstanou určité konkrétní otázky, jako je změna Smlouvy, nastavení rozpočtu a také řešení krizí.

Ze Smlouvy (včetně jejích bílých míst) je rovněž patrné, že předseda Evropské rady má relativně krátké funkční období (dva a půl roku, přičemž může být zvolen dvakrát po sobě), nemá žádnou rozpočtovou odpovědnost, vlastní administrativní útvar ani právo jmenovat své spolupracovníky a má k dispozici velmi malý počet pracovníků.

Je to poměrně paradoxní situace: Evropská rada je obecně považována za nejvyšší politický orgán Unie, nicméně popis pracovní náplně a formální pravomoci jejího předsedy jsou poněkud vágní, až lakonické. Mnohé proto závisí na tom, jak k tomu člověk přistoupí či jak si to vyloží. Jinými slovy: vše, co nebylo stanoveno formálně, musí být vytvořeno neformálně.

Prvním krokem v tomto ohledu je pak budování důvěry. Podle mého názoru se jedná snad o nejdůležitější úkol předsedy Evropské rady. Budování důvěry mezi lídry, mezi institucemi a mezi zeměmi je základem politického rozhodování. Zejména tehdy, kdy jsou rozhodnutí obtížná a kdy je třeba je přijímat na základě konsensu, jak je v Evropské radě zvykem.

Jak důvěru vytvářet? Je třeba se setkávat s lidmi, naslouchat jim a brát v úvahu jejich názory. Já osobně jsem například během svého funkčního období dbal na to, abych se v zásadě jednou za rok setkal se všemi členy Evropské rady přímo v jejich zemích. Když hovoříte s prezidenty a předsedy vlád v jejich vlastním pracovním prostředí – od Helsinek po Nikósiu a od Dublinu po Sofii – , získáte mnohem lepší představu, o co skutečně usilují. Při svých pravidelných jednáních ve vládních budovách v jiných zemích jsem si nemohl nevšimnout, že většina z nich působí, neřekl bych přímo honosně či přepychově, ale rozhodně lépe než kanceláře sovětského stylu, které máme v Bruselu!

Veškeré toto úsilí o vybudování důvěry se v kritických okamžicích, v době krize, vyplatilo. Naneštěstí jsme se těmto okamžikům nevyhnuli. Jedná se zejména o krizi eura a situaci na Ukrajině. Dovolte mi několik slov o úloze, kterou v této souvislosti plnila Evropská rada.

Faktem je, že finanční a hospodářskou krizi, a to především v letech 2010-2012, zcela zřejmě osobně řešili lídři jednotlivých členských zemí. Bylo tomu tak ze dvou zjevných důvodů.

Zprvce bylo v sázce mnoho peněz. Krize veřejného dluhu, stejně jako předchozí bankovní krize, si vyžádala použití peněz daňových poplatníků. Společný rozpočet EU je relativně malý (zhruba jedno procento HDP), a proto orgány Unie samy o sobě nemohly činit rozhodné kroky. Musely se zapojit členské státy. Jednalo se přitom o takové částky, že ve většině zemí se mohlo rozhodovat pouze na nejvyšší politické úrovni... v sídlech vlád a prezidentů napříč Uníí... Byly zkrátka reálně zapotřebí peníze členských států, a tedy zapojení jejich lídrů a parlamentů.

Druhým důvodem byla skutečnost, že v dobách krize se možnosti orgánů fungujících na základě svěřených pravomocí rychle vyčerpávají. Unie může konat pouze v oblastech, v nichž jí k tomu vlády členských zemí společně udělily mandát. Pokud však nastane dosud neznámá situace a je třeba stanovit nová pravidla, má Evropská rada možnost sehrát svoji úlohu.

Avšak přestože jsme byli nuceni použít tento „mezivládní“ postup, veškerá naše práce vedla v konečném důsledku k posílení centrálních orgánů. Komisi byla svěřena pravděpodobně bezprecedentní pravomoc, aby důkladně posuzovala rozpočty a hospodářské politiky (čímž se již v těchto týdnech očividně zabývá...). Větší vliv má i Evropský parlament. Začátkem tohoto týdne zahájila Evropská centrální banka dohled nad všemi bankami eurozóny. Takové změny v pravomocích vyžadují přirozeně předchozí souhlas všech dotčených zemí.

A tím se dostávám k úloze Evropské rady v zahraniční oblasti. Zatímco dominantní otázkou prvních dvou až tří let byla hospodářská krize, v posledním roce jsme politickou pozornost zaměřili více na svět kolem nás. A to v první řadě a ze zjevných důvodů na Ukrajinu.

Ukrajinská krize je nejvážnější hrozbou pro evropskou bezpečnost od konce druhé světové války. Zlomovým bodem byla invaze na Krymu, k níž došlo vloni v březnu. Ještě před tím se samozřejmě na Ukrajině odehrály významné události – k nim ostatně dochází i nadále –, ale uvedený akt znamenal jasný zlom. Kdo narušuje hranice, narušuje tím i mír.

Začátkem března jsem k situaci na Ukrajině svolal mimořádné zasedání. (Jednalo se teprve o druhý zahraničněpolitický summit, přičemž ten první, který se konal před třemi roky k situaci v Libyi, byl rovněž velmi důležitý.)

Na zasedání, které se týkalo situace na Ukrajině po událostech na Krymu, rozhodla Evropská rada o reakci Unie. Pokud jde o Ukrajinu, přislíbila politickou podporu včetně dohody o přidružení a podporu pro reformy. Vůči Rusku stanovila sankce ve třech fázích, aby jej přiměla ke změně chování. Tento dvojí přístup od uvedeného zasedání důsledně dodržujeme.

Evropská rada se však zahraničněpolitickými otázkami nezabývá tak často. Většina prezidentů a předsedů vlád tyto otázky zpravidla ponechává na svých ministrech zahraničí (stejně jako za normálních okolností ponechávají finanční záležitosti raději na svých ministrech financí!). Avšak stane-li se určitá věc skutečně politickou záležitostí, – v daném případě šlo o stabilitu na kontinentu, energetickou závislost, postih Ruska a související potenciální dopad na naše ekonomiky, – pak všichni vedoucí představitelé členských zemí se chtějí osobně angažovat, což také po celou dobu činili. Za mého nástupce Donalda Tuska budou lídři ve své angažovanosti vůči Ukrajině bezpochyby pokračovat, dokud to bude nutné. Pozitivním krokem byla nedávná dohoda týkající se energetiky. Velmi negativním krokem bylo naopak uznání tzv. voleb v Donbasu ze strany Ruska.

Mé zkušenosti tedy jasně ukazují, že existuje-li tlak, je Evropská rada schopna jednat. Je-li toho skutečně zapotřebí, lze docílit toho, aby 28 lídrů, 28 zemí dosáhlo dohody. Není to snadné, ale je to možné. Dnes si kladu otázku, jak tuto akceschopnost v zájmu Evropy zachovat i v dobách, kdy neprodleně nehrozí žádná krize, kdy neexistuje žádný vnější tlak. Bude to mnohem obtížnější.

V každém případě to bude záviset na Evropské komisi a její iniciativnosti, stejně jako – ať už si o tom myslíme cokoli – na schopnosti Francie a Německa nalézat spolu s ostatními společná řešení. Jsou to samozřejmě jen dvě země z celé osmadvacítky, ale v Unii představují dva způsoby politického a ekonomického myšlení, a pokud se tyto země nedohodnou na společném směřování, vše se stává velmi obtížným.

Jejich dohoda je často podmínkou, která není postačující, avšak je nezbytná. Taková je alespoň moje zkušenost. A rád ponechám na svém nástupci, aby dokázal, že tomu tak není!

Hovořil jsem o Německu a Francii..., nesmím zapomenout ani na Itálii a další, ale dovoluji mi zmínit také Spojené království, které zde zastupuje Peter Mandelson. V příštích pěti letech půjde o jednu z klíčových výzev. Musíme učinit maximum pro to, abychom udrželi Unii pohromadě. „Společně je nám lépe!“

Domnívám se, že jiné členské státy jsou připraveny naslouchat, hovořit a v případě potřeby vyjednávat, avšak za předpokladu, že budou respektovány základní hodnoty a zásady Unie.

Ve třetí, závěrečné části mého vystoupení mi dovoluji několik obecných úvah.

Podíváme-li se na uplynulé roky a na neuspokojivou hospodářskou situaci, je zřejmé, že „Evropa“ se během krize nestala příliš populární, ba právě naopak. Proto je příštích pět let tak důležitých.

Krise však postihla i politiku obecně, na všech úrovních. Po finanční krizi zde dokonce panuje i všeobecné znepokojení nad tím, jak fungují naše ekonomiky, nad rozdělením bohatství, daňovou zátěží, rostoucí nerovností... Nemluvě o obavách z globalizace, migrace či násilí fanatiků.

Je ovšem třeba uvést, že populistické strany se v řadě zemí objevily mnoho let před vypuknutím finanční krize a krize eura. Každý den musíme usilovat o to, aby strach vystřídala naděje.

Tento problém má zajisté i specificky evropský rozměr. Podle mne však nejde jen o instituce a volby. Je zapotřebí se zejména zamyslet nad tím, jak lidé Unii vnímají a jaký k ní mají vztah. Jak na ně působí. O této otázce bych se závěrem rád zmínil podrobněji.

Nejprve smutné konstatování. Zdá se, že lidé dnes Evropu považují za příčinu svého pocitu bezmoci, příčinu pocitu, že nemohou nic změnit – ačkoli naše Unie byla vybudována právě ve snaze posílit jejich postavení, aby mohli vlastní dějiny opět uchopit do svých rukou.

Jak jsem již uvedl letos v květnu v projevu v Cáchách, kde jsem převzal cenu Karla Velikého, máme-li lépe pochopit toto všeobecné rozčarování, musíme si uvědomit, že lidé Unii vnímají především jako prostor a téměř nikdy jako místo. Prostor a místo nejsou tak úplně jedno a to samé. Místo skýtá útočiště, stabilitu a sounáležitost. Je domovem, vlastí, kde se lidé cítí „jako doma“. Prostor naproti tomu otevírá možnosti a umožňuje pohyb. Čelný význam v něm mají směr, rychlost a čas. Jako lidské bytosti potřebujeme obojí. Prostor, v němž můžeme létat, a hnízdo, které bude naše. Jsme velmi jednoduchá stvoření!

Pokud jde o Evropu, středem naší pozornosti byl vždy prostor. Jen se nad tím zamyslete. Od samého počátku bylo příznačné, že se odstraňovaly hranice, a to pro zboží, pracovníky i investice, aby se lidé a společnosti mohli pohybovat, přicházet s podněty, využívat příležitostí. I dnes, v oblastech tak rozmanitých, jako jsou energetika, telekomunikace nebo digitální ekonomika, je odstraňování hranic a vytváření velkého společného prostoru stále hlavním motivem.

Nikdy jsme však skutečně nepřemýšleli o Evropě jako o domovu, o přístřeší, a nyní za to platíme. Po několik desítek let tento stav fungoval dobře. Otevřené hranice přinesly ohromné příležitosti, pro práci, obchod, studium v zahraničí. A dopad všech těchto otevřených dveří byl většinou zmírňován – hospodářským růstem a sociálními státy, které postupovaly ruku v ruce.

Klíčový význam měla skutečnost, že dělba práce se po celé tyto roky nesla ve znamení toho, že Evropa otevírala a vnitrostátní vlády chránily. A nikdo ani neočekával opak. Situace se však změnila. Globalizace s sebou přinesla velké zatížení sociálních států. Krize uložila orgánům Evropské unie novou úlohu.

Výsledkem je dramatická a náhlá změna: zatímco po celá desetiletí Evropa byla synonymem otevírání, osvobozování, uvolňování, emancipace, zrovnoprávnění... dnes je toto vše najednou vnímáno jako vměšování, hodnocení, předepisování, nařizování, opravování, a dokonce i trestání... Evropa, ten báječný „odrazový můstek“ k příležitostem, je nyní mnohými vnímána jako nežádoucí „vetřelec“; přítel svobody a prostoru je z hlediska ochrany a domova považován za hrozbu.

Musíme nalézt správnou rovnováhu. Je zcela zásadní, aby Unie také znamenala ochranu. Je naléhavě třeba, aby Unie byla vnímána jako prospěšná nejen pro podniky, ale i pro zaměstnance; nejen pro ty, kteří cestují, ale i pro ty, kteří zůstávají; nejen pro ty, kteří mají diplomy a jazykové dovednosti, ale pro všechny občany; pro lidi, kteří nejsou jen spotřebiteli a chtějí mít levné zboží a velký výběr, ale jsou i pracujícími, kteří v ostatních mohou vidět soupeře o pracovní místa.

Ale jak nalézt tu správnou rovnováhu? Pokud jde o ochranu, lidé od Evropské unie očekávají dvě věci.

Zprvė – v pŕipadě problėmů, které jsou pro jednotlivé země jednoduše pŕiliš velké, než aby je zvládly samy – že Unie zasáhne. Oblastí, v níž lidé doopravdy chtějí, aby Evropa hájila jejich zájmy a udržela hrozby na uzdě, jsou celosvětové a pŕeshraniční otázky. A zadruhé – v pŕípadech, kdy jsou to vnitrostátní orgány, které mohou nejlépe poskytovat ochranu – že Unie nebude stát v cestě. Existují situace, kdy Unie musí pŕávě kvůli své velikosti našlapovat opatrně. Nekomplikovat situaci, nýbrž respektovat obvyklá místa ochrany a sounáležitosti – od volby sociálních modelů jednotlivých členských států pŕes regionální tradice a identity až po místně vyráběný sýr.

Signál, který občané Unii vysílají, je v této souvislosti zcela jasný. „*Unie musí být silnější navenek a starostlivější uvnitř.*“ Podle mne jde o jednu z hlavních výzev, které bude třeba řešit, aby občané začali Unii opět důvěřovat. Pevně věřím, že nový tým v čele Evropy se bude touto důležitou otázkou neprodleně zabývat. Děkuji Vám. Grazie.
